

Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-ВР#Text> (дата звернення: 14.03.2026).

2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 12.03.2026).

3. Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1686. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2024-п#Text> (дата звернення: 15.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-41>

**TRANSFORMATION OF UNIVERSITY ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEMS OF UKRAINE IN THE CONTEXT
OF INTEGRATION INTO THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE**

**ТРАНСФОРМАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЕКОСИСТЕМ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**

Shterna T. V.

*Doctor of Economic Sciences,
Professor
Private higher education institution
Bukovinian University
Chernivtsi, Ukraine*

Штерна Т. В.

*доктор економічних наук, професор
ПВНЗ «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна*

Kretska A.

*Student Faculty of Information
Technologies and Economics
Private higher education institution
Bukovinian University
Chernivtsi, Ukraine*

Крецька А.

*мтудентка факультету
інформаційних технологій
та економіки
ПВНЗ «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна*

У контексті набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС та інтеграції до Європейського дослідницького простору (ERA), трансформація вищої освіти стає стратегічним пріоритетом. Сучасний університет перестає бути лише транслятором знань, еволюціонуючи до моделі «Університет 3.0», де ключовим показником ефективності є

комерціалізація інновацій. Створення цілісної підприємницької екосистеми – від стартап-шкіл до центрів трансферу технологій – є необхідною умовою для підготовки фахівців, здатних працювати в межах Єдиного цифрового ринку ЄС та конкурентного середовища європейської економіки.

Підтримка підприємницької діяльності в освіті полягає у створенні цілісної екосистеми, що поєднує теоретичну підготовку з практичним впровадженням інновацій через функціонування університетських бізнес-інкубаторів, стартап-шкіл та центрів трансферу технологій. Цей процес передбачає інтеграцію курсів із бізнес-моделювання та інтелектуальної власності в навчальні плани, розробку механізмів грантового фінансування проектів здобувачів освіти, а також активну співпрацю з реальним сектором економіки для комерціалізації наукових розробок. У сучасних умовах така підтримка трансформує заклади освіти в осередки інноваційного розвитку (модель «Університет 3.0»), де викладачі та студенти отримують ресурси для перетворення ідей у життєздатні бізнес-рішення [1].

Погляди академічної спільноти щодо створення дієвої бізнес-екосистеми:

- Перехід до моделі «Цифрового університету 3.0», що передбачає створення при факультетах центрів трансферу технологій та бізнес-акселераторів для супроводу стартапів від ідеї до виходу на ринок.

- Впровадження обов'язкових практико-орієнтованих модулів із бізнес-планування, захисту інтелектуальної власності та управління ризиками, а також заміна традиційних кваліфікаційних робіт на формат «диплом як стартап».

- Створення внутрішніх грантових фондів та розвиток капіталу за рахунок меценатських внесків і партнерства з банківським сектором для підтримки інноваційних розробок здобувачів освіти.

- Формування віртуальних коворкінгів та інтелектуальних платформ для нетворкінгу, які дозволяють об'єднувати зусилля економістів, фінансистів та IT-фахівців у спільних мультидисциплінарних проєктах.

- Залучення стейкхолдерів (успішних підприємців, роботодавців, випускників) до освітнього процесу через систему гостьових лекцій, воркшопів та довготривалого супроводу молодіжних бізнес-ініціатив [2].

Оновлення освітніх програм через перехід до формату «диплом як стартап» та впровадження прикладних модулів трансформує роль здобувача освіти з пасивного слухача на активного фаундера.

Ось деталізація цих механізмів для впровадження у наукову роботу:

Перехід до формату «Диплом як стартап» передбачає, що замість класичного теоретичного дослідження студент презентує розроблений бізнес-проект, готовий до реалізації або пошуку інвестицій.

– Замість традиційних розділів (теорія, аналіз об'єкта, рекомендації), робота містить: аналіз ринкової ніші, розробку бізнес-моделі (Canvas), опис мінімально життєздатного продукту, маркетингову стратегію та фінансовий план.

– Оцінювання проводиться не лише експертною комісією, а й запрошеними експертами з бізнес-середовища, інвесторами або представниками банківського сектору.

– Допускається захист одного стартап-проекту групою студентів різних спеціальностей (наприклад, економіст відповідає за фінанси, а ІТ-фахівець – за технічну реалізацію) [3].

Впровадження обов'язкових практико-орієнтованих модулів для того, щоб студент міг підготувати якісний проект, освітня траєкторія має містити конкретні інструментальні блоки:

– Навчання роботі з інструментами прогнозування грошових потоків, розрахунку показників окупності та побудови моделей.

– Фокус на алгоритмах патентування винаходів, реєстрації торговельних марок та захисту авторських прав на програмний код або методики.

– Методи ідентифікації ризиків (SWOT, PESTEL-аналіз) та розробка стратегій їх мінімізації в умовах економічної нестабільності [4].

Підтримка підприємницького духу потребує зміни самої логіки взаємодії «викладач – студент»:

– Менторство замість керівництва

– Валідація ринком

– Використання симуляцій

Отже, синергія глибокої теоретичної бази з гнучкими методологіями розробки дозволить здобувачу на виході з університету мати не лише диплом, а й готовий бізнес-кейс, сформоване портфоліо та навички залучення капіталу, що критично важливо для розвитку сучасних реальних секторів економіки.

Таким чином, підтримка підприємницької діяльності в освіті через перехід до моделі «Університет 3.0» є стратегічним інструментом інтеграції України в європейський освітній та інноваційний простір. Впровадження формату «диплом як стартап» та прикладних модулів із бізнес-проекткування, адаптованих до стандартів ЄС, дозволяє трансформувати заклади вищої освіти з теоретичних центрів на потужні осередки комерціалізації наукових розробок. Така синергія академічної підготовки, грантової підтримки та менторського супроводу з боку стейкхолдерів забезпечує підготовку конкурентоспроможних фаундерів, здатних створювати масштабовані інноваційні продукти для ринку, що

є критично важливим для повоєнного відновлення та економічного суверенітету держави.

Література:

1. Іванишин В.В., Штерма Т.В. Оцінка підготовки кваліфікованих працівників: освіта і якість знань. Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. 2024. №5 (276). С. 106-112. http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2024_5_15
2. Штерма Т.В., Падун, С. М., Дудник, Р. Б. Стратегії фінансування проектних ІТ-програм у закладах вищої освіти України. Академічні візії, (40). 2025 <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1665>
3. Штерма Т.В., Луківський А. С., Луківський С. Д. Впровадження штучного інтелекту у моделі економічного управління для мінімізації корупційних ризиків. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (15). 2025 <https://doi.org/10.5281/zenodo.14959270>
4. Штерма Т., Декуш О., Романюк Є., Ігнатеску О. Ефективність методики викладання в контексті розвитку фінансового потенціалу закладів освіти України. Актуальні проблеми економіки, (2) 2025 https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/02/2.25._pdf

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-42>

THE INTERMEDIATION CONTRACT BETWEEN LEGAL TRADITION AND EUROPEAN CONVERGENCE: TERMINOLOGICAL CLARIFICATIONS AND PRACTICAL PERSPECTIVES IN THE CONTEXT OF EU ACCESSION

ДОГОВІР ПРО ПОСЕРЕДНИЦТВО МІЖ ПРАВОВОЮ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОНВЕРГЕНЦІЄЮ: ТЕРМІНОЛОГІЧНІ УТОЧНЕННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО ЄС

Gugulan E. V.

*PhD., Associate Professor
Head of Private Law Department,
"Ștefan cel Mare" Academy, Ministry
of Internal Affairs of the Republic
of Moldova
Chisinau, Republic of Moldova*

Гугулан Є. В.

*доктор наук, доцент,
Завідувач кафедри приватного права
Академії імені «Штефана
Великого», Міністерство внутрішніх
справ Республіки Молдова
Кишинів, Республіка Молдова*

1. Defining Aspects of Intermediation as a Distinct Institution of Civil Law

Intermediation has increasingly become a legal institution of considerable importance in contemporary civil law, both in the Republic of Moldova and